

1. ИЗВЕШТАЈ О ДОДЕЉЕНОЈ ДРЖАВНОЈ ПОМОЋИ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ У 2006. ГОДИНИ

1.1. Резиме

Извештај о додељеној државној помоћи у Републици Србији у 2006. години (у даљем тексту: Извештај за 2006. годину) је аналитички (упоредни) преглед додељене државне помоћи у 2004, 2005. и 2006. години.

Извештај за 2006. годину садржи податке прикупљене од давалаца државне помоћи, а у његовој изради је у највећој могућој мери, примењена методологија која је прописана од стране Европске комисије у области извештавања о државној помоћи. Потпуна примена ове методологије није била могућа, с обзиром да још увек не постоји законски оквир у области контроле државне помоћи, као ни подзаконска акта, којима би се детаљно утврдила правила, методологија и рокови за израду извештаја о додељеној државној помоћи. Наведено ће бити успостављено доношењем Закона о контроли државне помоћи (у даљем тексту: Закон) и одговарајућих подзаконских аката.

У 2006. години у Републици Србији је додељена државна помоћ у укупном износу од 37.005 милиона динара, што је за 39,5 % више у односу на укупно додељену државну помоћ у 2005. години (26.512 милиона динара), односно за 6,8% мање у односу на исти параметар у 2004. години (39.686 милиона динара).

Учешће државне помоћи у БДП-у је повећано са 1,5% у 2005. години на 1,7% у 2006.години.

Према методологији ЕУ, која је примењена у изради Извештаја за 2006.годину, државна помоћ се дели према примарним циљевима доделе, на следеће категорије:

- хоризонталну државну помоћ,
- секторску државну помоћ,
- регионалну државну помоћ.

Структура државне помоћи у 2006. години, има позитиван тренд, који се огледа, пре свега, у повећању учешћа хоризонталне државне помоћи у укупно додељеној државној помоћи, с обзиром да ова категорија државне помоћи, у најмањој мери изазива поремећај конкуренције на тржишту.

У 2006. години је додељена **хоризонтална државна помоћ** у апсолутном износу од **25.157 милиона динара**, што у односу на 2005. годину представља повећање за 102,5% а у односу на 2004.годину, повећање за 71,7% Учешће ове категорије у укупно додељеној државној помоћи у 2006. години је порасло на **68 %**. Поређења ради, у 2005. години учешће хоризонталне државне помоћи је износило 46,8%, а у 2004. години 36,9 % у укупно додељеној државној помоћи.

У структури хоризонталне државне помоћи, највећи део је усмерен у развој малих и средњих предузећа и социјални програм за решавање питања вишка запослених у предузећима која су у процесу реструктурисања и санације.

Секторска државна помоћ је, у апсолутном износу мања за 8,6 % у односу на 2005. годину и за 46,3 % мања у односу на 2004. годину. За ове циљеве **додељено је у 2006. години 10.799 милиона динара**, највећим делом сектору саобраћаја (железнички саобраћај). Апсолутни износ ове категорије државне помоћи је у односу на претходну годину незнатно мањи и скоро је двоструко мањи у односу на 2004. годину. Учешће секторске државне помоћи у укупно додељеној државној помоћи у 2006. години је такође значајно смањено са 50,6% у 2004.години и 44,6% у 2005.г. на **29,2 %** у 2006. години. Главна обележје ове категорије државне помоћи је селективност, која у већој мери нарушава, или прети да наруши конкуренцију на тржишту.

Регионална државна помоћ у укупној државној помоћи учествује са **2,8 %**, док је у 2005. години ово учешће износило 8,6%, а у 2004. години 12,5%.

Улагање у регионални развој у 2006. години **износи 1.049 милиона динара** а додељено је са :

-нивоа Републике, укупно 341 милион динара, а реализовано је повољним кредитима преко Фонда за развој Републике Србије (1.160 милиона динара одобрених кредита, а нето ефекат повољније каматне стопе, односно износ државне помоћи је 317 милиона динара) и пореским подстицајима у износу од 24 милиона динара, и

- са нивоа Аутономне покрајине Војводина у укупном износу до 708 милиона динара и то: субвенцијама у износу од 387 милиона динара и повољним кредитима преко Фонда за развој АП Војводина, у укупном износу од 2.433 милиона динара, са нето ефектом, односно износом државне помоћи од 321 милион динара.

1.2. Методологија за израду пописа државне помоћи

У изради **Извештаја за 2006.годину**, пошло се од методологије која је у Европској унији прописана у области извештавања о додељеној државној помоћи, а коју земље чланице примењују у изради својих годишњих извештаја. Наведена методологија је, у највећој могућој мери, примењена у изради Извештаја за 2006. годину, обзиром да обавеза израде извештаја, рокови и методологија, још увек нису прописани законским и подзаконским актима.. При том треба имати у виду да, из наведених разлога, још увек није успостављен попис државне помоћи, који би представљао целовиту базу података за израду годишњег извештаја, а који би био заснован на обавезном пријављивању намераване државне помоћи, пре њене доделе.

Полазне основе за израду Извештаја за 2006. годину су:

- подаци за 2004. и 2005. годину су преузети из Извештаја о додељеној државној помоћи у Републици Србији у 2005. години;

- подаци о додељеној државној помоћи у 2006.г. прибављени,путем одговарајућег упитника, од далаца државне помоћи (министарстава, Министарства финансија – Пореска управа, Фонда за развој РС, Гаранцијског фонда, Агенције за финансирање и осигурање извоза (АОФИ), Агенције за страна улагања и промоцију извоза (СИЕПА); ИВ Војводине

- правне тековине Европске уније (*acquis communautaire*) у области контроле државне помоћи,

-регулатива Европске комисије у области извештавања о додељеној државној помоћи, којом је прописана методологија извештавања, (члан 21.Уредбе Европске комисије број 659/99).

Државна помоћ је у Европској унији уређена члановима 87.- 89. Уговора о оснивању Европске заједнице (у даљем тексту: Уговор). Како Уговор не садржи формалну дефиницију државне помоћи, иста може да се изведе на основу елемената садржаних у одредби чл. 87. став 1. и подразумева сваку помоћ која је:

- додељена из јавних средстава у било ком облику,
- селективна, јер пружа економску предност одређеном привредном субјекту, сектору или региону, односно производњи одређених производа, или пружању одређених услуга и тиме нарушава или прети да наруши тржишну конкуренцију.

Према методологији Европске комисије, **државном помоћи се не сматра** помоћ додељена корисницима који нису привредни субјекти, односно који не обављају делатност производње и/или промета робе и/или вршења услуга на тржишту. У складу са наведеним, Извештај за 2006.годину не садржи податке о помоћи:

- додељеној домаћинствима, инвалидним лицима, образовним установама, болницама, за потребе јавног смештаја, за потребе изградње инфраструктуре у оквиру јавног сектора (уколико је приступ инфраструктури обезбеђен за све потенцијалне кориснике под једнаким условима);
- која има карактер општих мера и доступна је свим субјектима под истим условима (квоте, јавне набавке, технички стандарди, опште мере пореске политике),
- за потребе одбране и јавних радова

Извештај за 2006. годину не обухвата податке о додељеној државној помоћи у сектору пољопривреде, лова и шумарства и сектору рибарства.

2. ДОДЕЉЕНА ДРЖАВНА ПОМОЋ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ У 2006. ГОДИНИ

2.1. Државна помоћ у Републици Србији у односу на основне макроекономске показатеље

Табела 1.

Показатељ	Јед. мере	2004.год.	2005.год.	2006. год.	Индекси	
					06/04	06/05
Државна помоћ	мил. дин.	39.686	26.516	37.005	93,2	139,5
Државна помоћ	мил. еура ¹⁾	546,88	319,82	439,53	82,4	140,1
БДП ²⁾	мил. дин.	1.431.300	1.750.000	2.125.800	148,5	121,5
БДП	мил. еура	19.723	21.108	25.250		
Д.помоћ у БДП-у	у %	2,8	1,5	1,7		
Јавни расходи ²⁾	мил. дин.	576.493	669.241	811.790,3	140,8	121,3
Јавни расходи	мил. еура	7.944	8.072	9.642	121,3	119,4
Д.помоћ у јавним расходима	У %	6,9	4,0	4,6		
Запослени ²⁾	број	2.051.000	2.069.000	2.026.000		
Д. помоћ по запосленом	дин.	19.350	12.816	18.265	94,4	142,5
Д.помоћ по запосленом	ЕУР	266	154	217	81,5	85,4
Становништво ³⁾	број	7.463.000	7.450.000	7.450.000		
Д. помоћ по становнику	дин.	5.317	3.560	4.967	83,4	139,5
Д. помоћ по становнику	ЕУР	73	43	60,47	83,6	137,2

Извори података:

¹⁾ Народна банка Србије; просечан курс еура за 2006.год. 1€ = 84,1916

²⁾ подаци за 2006.г : Билтен МФ, јун/2007

³⁾ Републички завод за статистику

У табели 1. приказани су подаци о укупно додељеној државној помоћи у Републици Србији у 2004, 2005. и 2006. години, у односу на основне макроекономске показатеље.

У 2006. години у Републици Србији је додељена државна помоћ у укупном износу од 37.005 милиона динара, што је за 39,5 % више у односу на укупно додељену државну помоћ у 2005. години и за 6,8 % мање у односу на исти параметар у 2004. години.

Учешће државне помоћи у БДП-у у 2006. години износи 1,7%, у 2005. години је износило 1,5%, а у 2004. години 2,8%.

2. Додељена државна помоћ у Републици Србији у поређењу са земљама чланицама Европске уније

Табела 2.

Давалац државне помоћи	Укупна државна помоћ без сектора саобраћаја, сектора пољопривреде и сектора рибарства	
	У мил. еура	Учешће у БДП у %
Р. Србија 2004.	423,2	2,1
Р. Србија 2005.	223,3	1,0
Р. Србија 2006.	334,32	1,3
ЕУ 25 чланица	47.900	0,42
ЕУ-15 старих чланица	44.700	0,41
ЕУ-10 нових чланица	3.200	0,52
Мађарска	800	0,93
Словенија	100	0,48
Чешка	600	0,51
Словачка	200	0,45
Пољска	1.200	0,45

Према методологији Европске уније у области извештавања, у годишњим извештајима се даје и приказ додељених државних помоћи без сектора саобраћаја, сектора пољопривреде и сектора рибарства. Сектор саобраћаја је специфичан и као такав је регулисан члановима 70. до 80. Уговора, који доводе процес либерализације услуга у саобраћају, у непосредну везу са државном помоћи.

У табели 2. приказани су подаци о додељеној државној помоћи у 2006. години, без сектора саобраћаја, пољопривреде и рибарства према подацима на нивоу Европске уније¹⁾ и по појединим земљама које су у Европску унију приступиле 1. маја 2004. године, док су за Републику Србију приказани подаци за 2004, 2005. и 2006. годину.

Посматрано у апсолутном износу, у поређењу са земљама чланицама Европске уније, Република Србија није доделила висок апсолутни износ државне помоћи, али је њено учешће у БДП-у и даље високо и износи 1,3% док је Европској унији-(25 земаља чланица) 0,4 %.

1) Извор података: EU/Competition-State Aid-Scoreboard, 2006.г.

2.3. Категорије државне помоћи

Према методологији Европске уније, државна помоћ се, према примарним циљевима доделе, дели на следеће категорије:

- хоризонталну државну помоћ,
- секторску државну помоћ, и
- регионалну државну помоћ.

Хоризонтална државна помоћ је намењена већем броју унапред неодређених корисника и знатно мање нарушава тржишну конкуренцију од секторске државне помоћи. Позитивни ефекти ове категорије државне помоћи су вишеструки, па се из тог разлога сматра мање селективном од секторске државне помоћи.

Секторска државна помоћ је намењена унапред одређеним (познатим) привредним субјектима у појединим делатностима, односно секторима. Ова категорија је знатно селективнија у односу на хоризонталну државну помоћ и самим тим, у већој мери нарушава, или прети да наруши конкуренцију на тржишту. Из наведених разлога, Европска унија примењује посебна правила за доделу државне помоћи у осетљивим секторима, као што су сектори: челика, угља, синтетичких влакана, бродоградње, што се, у току вођења преговора о Споразуму о стабилизацији и придруживању, по правилу, регулише посебним протоколима.

Регионална државна помоћ је облик хоризонталне државне помоћи која се додељује са циљем подстицаја привредног развоја неразвијених, односно мање развијених региона, односно подручја, пре свега оних у којима је животни стандард изузетно низак или у којима влада велика незапосленост. Ова категорија државне помоћи се додељује привредним субјектима у регионима где се улагања сматрају оправданим због постојања низа економских, природних, социјалних, демографских и/или других недостатака.

За потребе овог извештаја, термин „регион“ је усклађен са терминологијом и стандардима ЕУ (економски параметри). Потписивањем и ратификацијом Споразума о стабилизацији и придруживању и ступањем на снагу Прелазног споразума, Република Србија преузима обавезу да у договореном року, изради тзв. регионалне мапе по стандардима NUTS (статистичка номенклатура просторних јединица подобних за доделу државне помоћи), што ће омогућити потпуну примену критеријума ЕУ за правилно усмеравање средстава намењених регионалном развоју. Термин „регионална државна помоћ“ је незаобилазан у исказивању података о државној помоћи у годишњем извештају, при чему је основни критеријум код опредељивања овог термина и термина „регион“ и „регионални развој“ у складу са стандардима ЕУ, а не постојећа територијална организација Републике, утврђена Уставом, Законом о територијалној организацији и Законом о локалној самоуправи.

Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији у 2004, 2005. и 2006. години по категоријама

Табела 3.

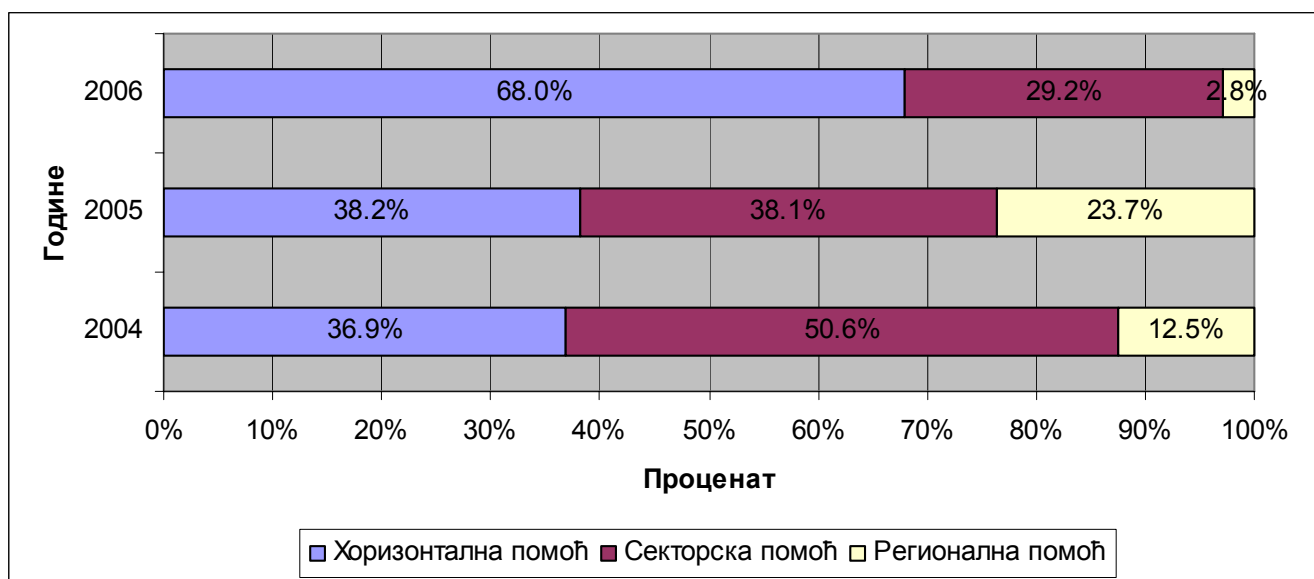
Категорија	2004.год.			2005. год.			2006. год.		
	мил. дин.	мил. еура ¹⁾	учешће у %	мил. дин.	мил. еура	учешће у %	мил. дин.	мил. еура	учешће у %
1.Хоризон. д. помоћ	14.655	201,95	36,9	12.425	149,86	46,8	25.157	298,80	68,0
Истраживање и развој	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Обука	344	4,74	0,9	1.283	15,48	4,8	6	0,07	0,1
Запошљавање	942	12,98	2,4	661	7,96	2,4	4.646	55,18	12,5
МСП ²⁾	2.512	34,62	6,3	2.749	33,16	10,3	10.913	129,62	29,5
Заштита животне средине	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Санац. и реструкту-рисање	9.889	136,27	24,9	6.732	81,20	25,3	9.430	112,00	25,5
Подстицање извоза	-	-	-	-	-	-	162	1,93	0,4
Извозне стимулац.	968	13,34	2,4	1.000	12,6	3,8	-	-	-
2.Сектор. д. помоћ	20.093	276,8	50,6	11.816	142,52	44,6	10.799	128,27	29,2
Рударство	1.250	17,23	3,1	1.150	13,87	4,3	1.000	11,87	2,7
Челик	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-
Саобраћај	8.978	123,72	22,6	8.006	96,56	30,2	8.858	105,21	24,0
Култура и информисање	3.238	44,62	8,2	2.135	25,75	8,1	-	-	-
Туризам	152	2,09	0,4	95	1,15	0,4	561	6,66	1,5
Бродоградња	0,0	0,0	0,0	0,0	0,00	0,0	0,0	0,0	-
Остали сектори	6.475	89,23	16,23	430	5,19	1,6	380	4,51	1,0
3. Регион. д. помоћ	4.938	68,05	12,5	2.275	27,44	8,6	1.049	12,46	2,8
Укупно	39.686	546,88	100,0	26.516	319,82	100,0	37.005	439,54	100,0

1) Просечни курс еура за 2006.г. 84,1916, извор података НБС

2) МСП - мала и средња предузећа

Структура државне помоћи у Републици Србији у 2004, 2005. и 2006. години

Слика 1.

Подаци исказани у табели 3. и приказани на слици 1. о учешћу појединих категорија државне помоћи у укупном износу додељене државне помоћи у Републици Србији, показују да је у 2006. години, највеће учешће хоризонталне и секторске државне помоћи (97,2%), а да је регионална помоћ најмање заступљена (2,8 %).

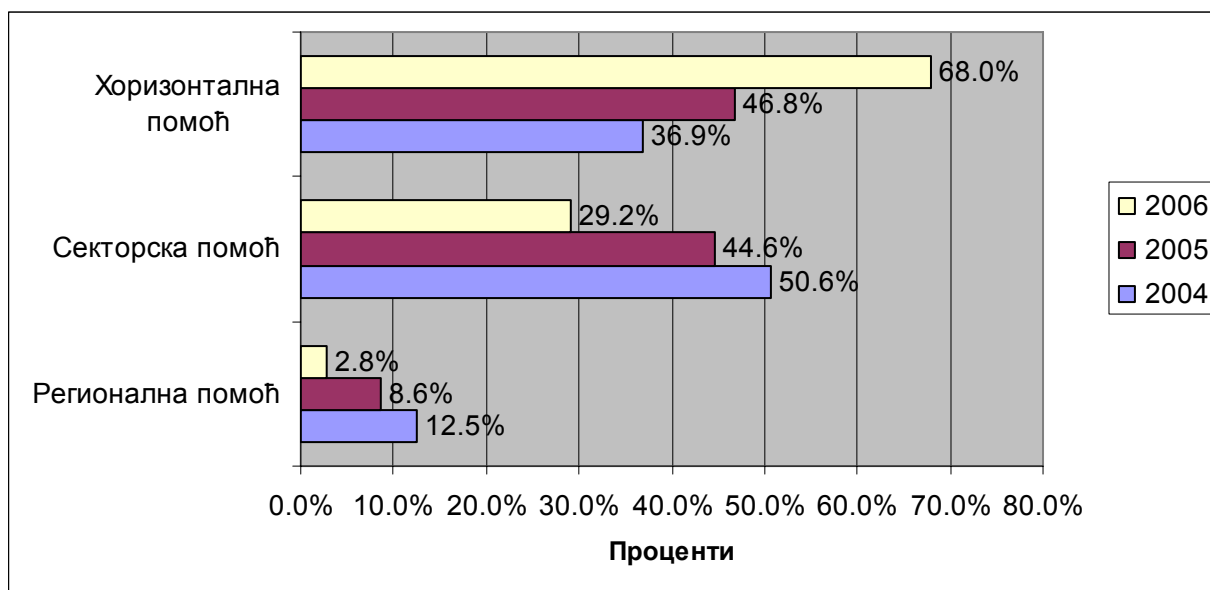
У структури укупно додељене државне помоћи у 2006. години, **хоризонтална државна помоћ** учествује са 68 %, док је у 2005. години ово учешће износило 46,8 %, а у 2004. години 36, %.

Иако је **секторска државна помоћ** у апсолутном износу нешто мања од износа додељеног у 2005.години, учешће је знатно мање и износи 29,2 % укупно додељене државне помоћи у 2006.години.

Државна помоћ намењена **регионалном развоју** у 2006. години учествује у укупно додељеној државној помоћи са 2,8 %, у 2005. години са 8,6 %, а у 2004. години са 12,5 %.

**Преглед учешћа категорија државне помоћи у Републици Србији
у 2004, 2005. и 2006. години**

Слика 2.

Подаци приказани на слици 2. о учешћу категорија државне помоћи, показују позитивно кретање појединих категорија државне помоћи у протеклом трогодишњем периоду, које се огледа у расту учешћа хоризонталне државне помоћи и смањењу учешћа секторске државне помоћи, што је у складу са препорукама Европске комисије.

2.3.1. Хоризонтална државна помоћ

Хоризонтална државна помоћ у Републици Србији у 2004, 2005. и 2006.години

Табела 4.

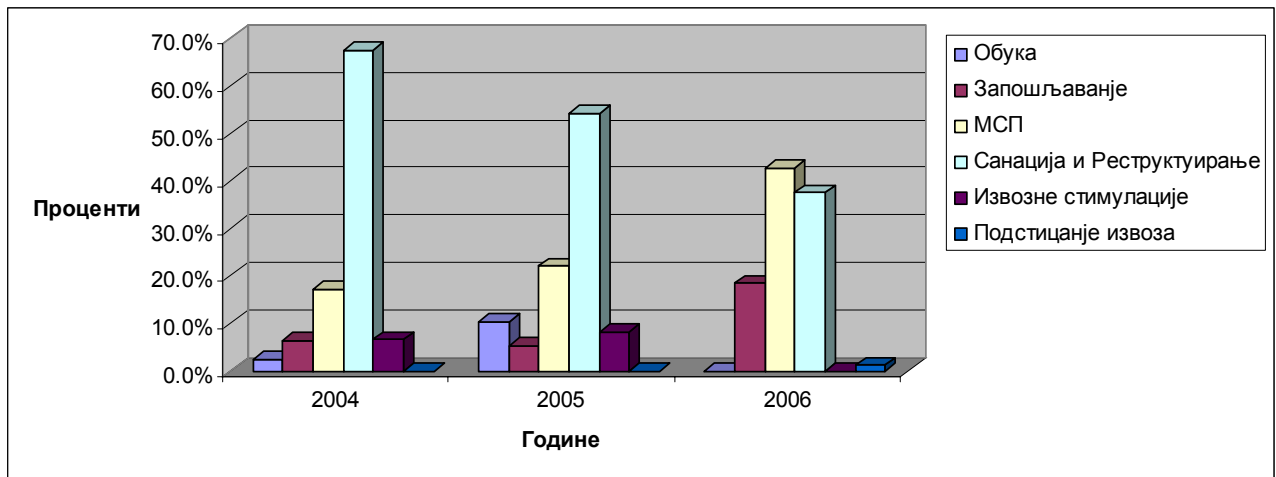
Износи у милионима динара

Врста хоризонталне д. помоћи	2004. год	2005. год.	2006. год.	Индекс 06/04	Индекс 06/05
Истраживање и развој	-	-	-	-	-
Обука	344	1.283	6	1,7	0,4
Запошљавање	942	661	4.646	493	702
МСП	2.512	2.749	10.767	428	392
Заштита животне средине	-	-	-	-	-
Санација и реструктурисање	9.889	6.732	9.430	95,3	140,0
Подстицај извоза	-	-	308	-	-
Ивонне стимулације	968	1.000	-	-	-
Укупно	14.655	12.425	25.157	171,7	202,5

Према подацима исказаним у табели 4, хоризонтална државна помоћ је, у апсолутном износу, у 2006. години у односу на 2005. годину, већа за 102,5%, а у односу на 2004. годину већа је за 71,7%. Повећање апсолутног износа хоризонталне државне помоћи је, пре свега, резултат значајног повећања износа пореских олакшица, које су биле усмерене за подстицај развоја малих и средњих предузећа и запошљавање.

Структура хоризонталне државне помоћи у 2004, 2005. и 2006. години

Слика 3.

У структури хоризонталне државне помоћи у 2006. години је, као и у 2004. и 2005. години, највећи износ додељене државне помоћи усмерен у развој малих и средњих предузећа и социјални програм, односно за потребе решавања питања вишка запослених у предузећима у санацији и реструктурисању. У 2006. години овако додељена државна помоћ чини 80,3 % укупно додељене хоризонталне државне помоћи, у 2005. години 76,3 %, а у 2004. години 84,6 % . Улагања, која за примарни циљ имају подстицање запошљавања, обуку запослених и подстицање извоза, чине укупно 19,7 % укупне хоризонталне помоћи у 2006. години, односно 23,7% у 2005. и 15,4% у 2004. години. Државна помоћ за подстицање развоја и истраживања и заштиту животне средине није додељивана.

За разлику од претходне две године, када је већи део хоризонталне државне помоћи био усмерен у решавање питања вишка запослених у предузећима у санацији и реструктурисању (54,2% у 2005.години и 67,5% у 2004.години укупне хоризонталне помоћи), улагања у развој малих и средњих предузећа у 2006. години су повећана за четири пута у односу на 2005. и 2004. годину, чине 43,0% укупно додељене хоризонталне помоћи и по први пут су већа од улагања у социјални програм за решавање питања вишка запослених у предузећима у санацији и реструктурисању, чије је учешће у хоризонталној државној помоћи 37,5%.

2.3.2. Секторска државна помоћ

Секторска државна помоћ у Републици Србији у 2004, 2005. и 2006. години

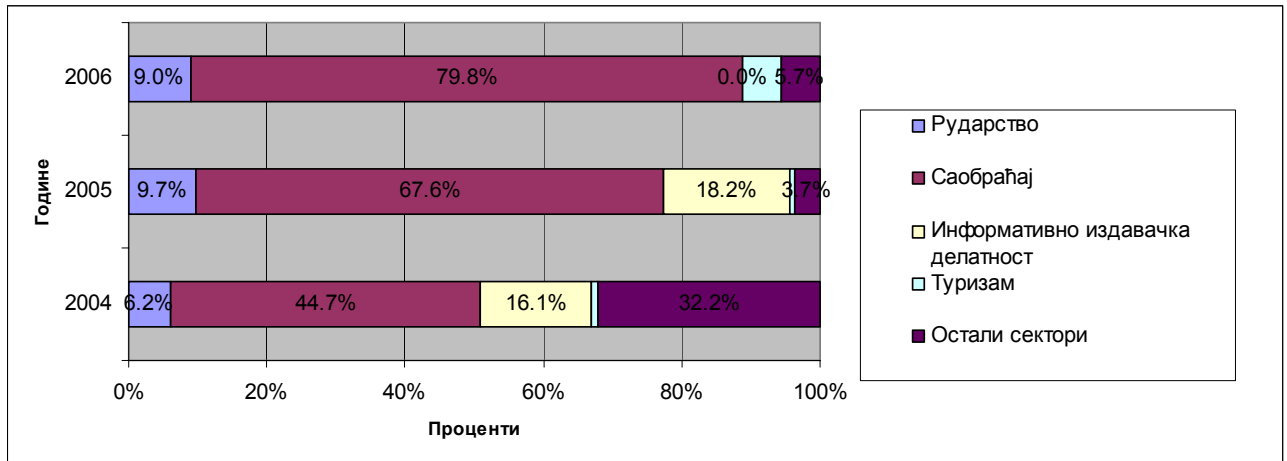
Табела 5.
Износи у милионима динара

Сектор	2004. год.	2005. год.	2006. год.	Индекс 06/04	Индекс 06/05
Рударство	1.250	1.150	1.000	80,0	87,0
Челик	0	0	0		
Саобраћај	8.978	8.006	8.858	98,7	110,6
Бродоградња	0	0	0		
Култура и информисање	3.238	2.135	0	-	-
Туризам	152	95	561	369	590,0
Остали сектори	6.475	430	380	5,9	88,0
Укупно	20.093	11.816	10.799	53,7	91,4

Апсолутни износ додељене секторске државне помоћи је у 2006. години за 8,6 % мањи у односу на 2005. годину и за 46,3 % мањи у односу на 2004. годину.

Структура секторске државне помоћи у Републици Србији у 2004, 2005. и 2006.г.

Слика 4.

Највеће учешће у секторској државној помоћи има помоћ додељена сектору саобраћаја (само железничком саобраћају). У 2006. години, државна помоћ наведеном сектору износи 79,8 % укупне секторске државне помоћи, односно 67,6 % у 2005. години и 44,7 % у 2004. години.

2.3.3. Регионална државна помоћ

Регионална државна помоћ се додељује у циљу подстицања развоја мање развијених, односно неразвијених подручја, односно региона и усмерена је на ублажавање структурних проблема и регионалне неравномерности у развоју. Ова категорија државне помоћи подразумева мере које подстичу економску активност, са циљем смањења економских, природних, социјалних, демографских и других разлика у тим подручјима, односно регионима.

Регионална државна помоћ у Републици Србији у 2004, 2005. и 2006. години

Табела 6.

Показатељ	2004.год	2005.год.	2006. год.	Индекс 06/04	Индекс 06/05
Укупна државна помоћ	39.686	26.516	37.005	93,2	139,5
Регионална државна помоћ	4.938	2.275	1.049	21,2	46,1
% учешћа регионалне државне помоћи у укупној државној помоћи	12,5	8,6	2,8		

Улагање у регионални развој у **укупном износу од 1.049 милиона динара**, реализовано је путем следећих инструмената доделе: субвенција (387 мил. динара), пореских подстицаја (24 мил. динара), повољних кредита преко Фонда за развој Републике Србије (317 мил. динара) и преко Фонда за развој АП Војводине (321 милион динара).

На основу података из завршних рачуна јединица локалне самоуправе (општине, градови и град Београд), утврђено је да у 2006. години није додељивана помоћ, која би имала карактер државне помоћи. Са овог нивоа власти, у 2006. години додељене су само субвенције приватним предузећима, која пружају услуге јавног превоза и то под истим условима који важе за јавна предузећа, која пружају исту врсту услуга.

2.4. Инструменти доделе државне помоћи

Државна помоћ се додељује из јавних средстава, а у зависности од инструмента доделе, приказује се као стварни или потенцијални јавни расход или утиче на мање остварење јавних прихода.

У 2006. години, државна помоћ у Републици је додељивана кроз следеће инструменте:

- субвенције,
- пореске подстицаје (умањење пореза, престанак пореског дуга, отпис пореза),
- повољне зајмове – кредите.

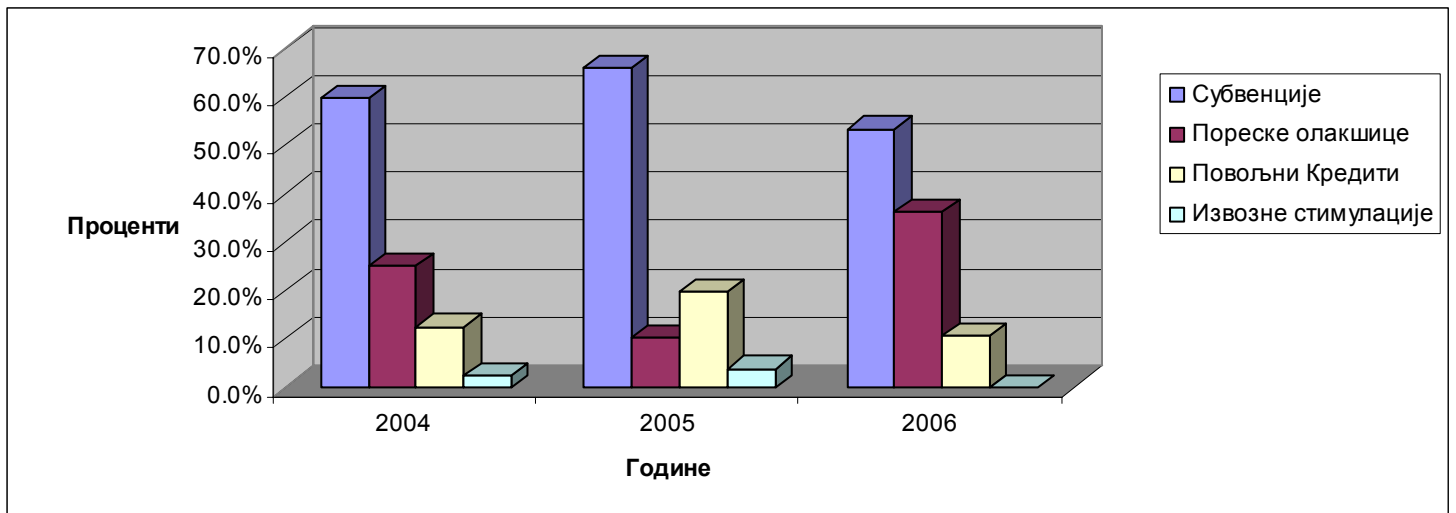
**Укупно додељена државна помоћ у Р.Србији у 2004, 2005. и 2006. г.
према инструментима доделе**

Табела 7.

Инструмент	2004.год	у	2005.год.	у	2006. год.	у	Индекси	
		%		%		%	06/04	06/05
Субвенције	23.776	59,9	17.538	66,1	19.745	53,4	83,1	112,6
Порески подстицаји	10.004	25,2	2.728	10,3	13.369	36,1	133,1	488,4
Повољни кредити	4.938	12,5	5.250	19,8	3.891	10,5		
Извозне стимулац.	968	2,4	1000	3,8	-	-	-	-
Укупно	39.686	100,0	26.516	100,0	37.005	100,0	140,8	121,3

**Структура инструмената државне помоћи у Републици Србији у
2004, 2005. и 2006. години**

Слика 5.

У табели 7. и на слици 5, приказан је преглед укупно додељене државне помоћи у Републици Србији у 2006, 2005. и 2004. години, према инструментима доделе.

У наведеним прегледима, нису садржани подаци о државној помоћи по издатим гаранцијама, пошто није било активирања издатих гаранција, односно плаћања на терет Гаранцијског фонда, а како у поступку одобравања нису утврђени други критеријуми који опредељују издату гаранцију као државну помоћ, не постоји могућност да се искажу износи који у укупно издатим гаранцијама представљају државну помоћ.

У 2006. години Гаранцијски фонд је издао 13 гаранција у износу од 1.716.682 еура, или динарској противвредности¹⁾ од 144.530.204 милиона динара.

¹⁾ Извор података НБС: средњи курс еура за 2006. годину је износио 1€=84,1916

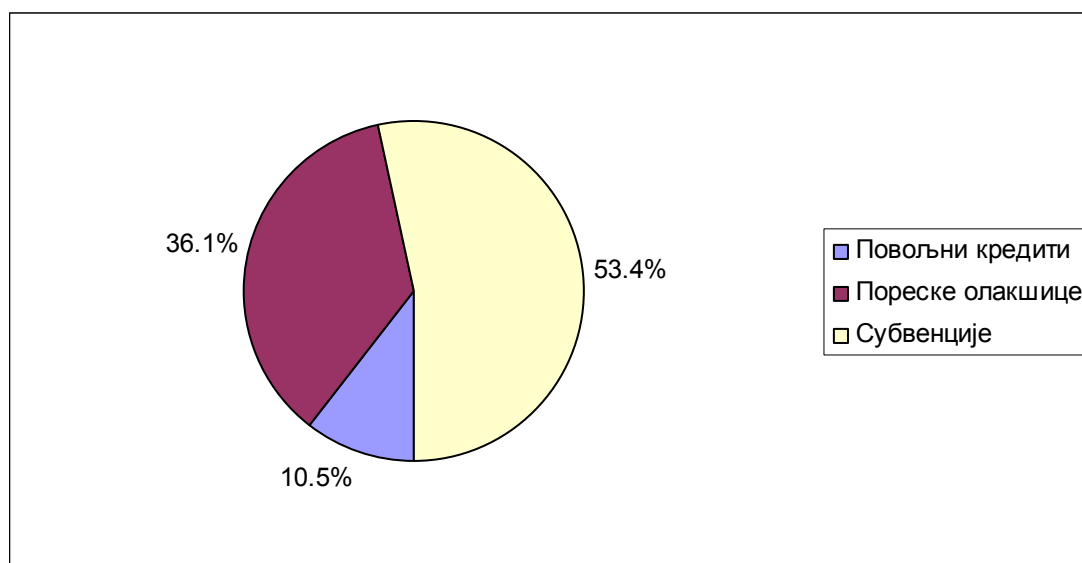
Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији према инструментима доделе
У 2006. години

Табела 8.

Износи у милионима динара

Категорија д. помоћи	Субвенције	Порески подстицаји	Повољни кредити	Укупно
1.Хоризонтална државна помоћ	9.034	13.345	2.778	25.157
Обука	-	6	-	6
Запошљавање	702	3.598	346	4.646
МСП	-	9.550	1.217	10.767
Санација и реструктурисање	8.256	45	1.129	9.430
Подстицање извоза	76	146	86	308
2.Секторска државна помоћ	10.324	-	475	10.799
Рударство	1.000	-	-	1.000
Саобраћај	8.858	-	-	8.858
Култура и информисање	-	-	-	-
Туризам	466	-	95	561
Остали сектори	-	-	380	380
3.Регионална државна помоћ	387	24	638	1.049
Укупно	19.745	13.369	3.891	37.005

Структура инструмената доделе државне помоћи у Републици Србији у 2006. години
Слика 6.

Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији у 2005. години
према инструментима доделе

Табела 9.

Износ у милионима динара

Категорија државне помоћи	Субвенције	Порески подстицаји	Повољни кредити	Извозне стимулац.	Укупно
1.Хоризонтална државна помоћ	6.171	2.728	2.526	1.000	12.425
Обука	1.283	-	-	-	1.283
Запошљавање	-	150	511	-	661
МСП	6	728	2.015	-	2.749
Санација и реструктурисање	4.882	1.850	-	-	6.732
Извозне стимулације	-	-	-	1.000	1.000
2.Секторска државна помоћ	11.367	-	449	-	11.816
Рударство	1.150	-	-	-	1.150
Саобраћај	8.006	-	-	-	8.006
Култура и информисање	2.135	-	-	-	2.135
Туризам	76	-	19	-	95
Остали сектори	-	-	430	-	430
3.Регионална државна помоћ	-	-	2.275	-	2.275
Укупно	17.538	2.728	5.250	1.000	26.516

Укупно додељена државна помоћ у Републици Србији у 2004. години
према инструментима доделе

Табела 10.

Износ у милионима динара

Категорија Државне помоћи	Субвенције	Порески подстицаји	Повољни кредити	Извозне стимулац.	Укупно
1.Хоризонтална државна помоћ	3.683	10.004	-	968	14.655
Обука	344	-	-	-	344
Запошљавање	942	-	-	-	942
МСП	242	2.270	-	-	2.512
Санација и реструктурисање	2.155	7.734	-	-	9.889
Извозне стимулације	-	-	-	968	968
2.Секторска државна помоћ	20.093	-	-	-	20.093
Рударство	1.250	-	-	-	1.250
Саобраћај	8.978	-	-	-	8.978
Култура и информисање	3.238	-	-	-	3.238
Туризам	152	-	-	-	152
Остали сектори	6.475	-	-	-	6.475
3.Регионална д. помоћ	-	-	4.938	-	4.938
Укупно	23.776	10.004	4.938	968	39.686

2.4.1. Субвенције

Субвенције су у Републици Србији, као и у Европској унији¹⁾ најзаступљенији инструмент којим се додељује државна помоћ. У земљама чланицама Европске уније, у 2006. години субвенције су чиниле 50 % укупне државне помоћи. У 2006. години, у Републици Србији је овај инструмент био заступљен са 53,4 % у укупно додељеној државној помоћи.

По обухватању релативно великог броја делатности и корисника, највећи давалац државне помоћи у облику субвенција је Министарство економије и регионалног развоја. У циљу решавања вишка запослених, реализацијом социјалног програма у процесу реструктурисања и санације предузећа, ово министарство је доделило субвенције у укупном износу од 8.256 милиона динара и 702 милиона динара предузећима за радно оспособљавање и запошљавање инвалида, што укупно износи 8.958 милиона динара.

Као даваоци субвенција у 2006. години јављају се још и Министарство трговине и услуга, у износу од 466 милиона и Агенција за страна улагања и промоцију извоза у износу од 76 милиона динара. Државна помоћ која је доделила АП Војводина у облику субвенција, износи укупно 387 милиона динара, а одобрена је за је за циљеве подстицања увођења нових технологија 159 милиона динара, за истраживање и развој 3 милиона динара и 225 милиона динара за културу и информисање.

2.4.2. Порески подстицаји

За потребе овог извештаја, термин „порески подстицаји“ обухвата:

- пореске подстицаје одобрене на основу чланова: 46, 47, 48 49, 50а, 50б, 50ђ и 51. Закона о порезу на добит предузећа („Службени гласник РС“, број 25/01, 80/02 и 84/04);
- пореске подстицаје одобрене на основу члана 39. закона о порезу на доходак грађана, („ Службени гласник РС“ број 24/01,80/02, 135/04), кроз умањење пореза на доходак грађана по основу улагања у основна средства;
- престанак пореског дуга по основу застарелости (члан 114.) и отпис пореза од стране Владе, за предузећа која се продају у поступку приватизације, односно која су у поступку реструктурисања, на основу члана 115. Закона о пореском поступку и пореској администрацији.(„Службени гласник РС“, број 80/02)

По наведеним основама, порески подстицаји су у 2006. години износили укупно 13.369 милиона динара, а у укупно додељеној државној помоћи учествују са 36,1 %.

Структура пореских олакшица је следећа:

1) На основу Закона о порезу на добит предузећа и Закона о порезу на доходак грађана привредним субјектима је одобрено укупно 13.369 милиона динара пореских подстицаја и то:

- 3.598 милиона динара за подстицај запошљавања, за укупно 4.698 корисника

¹⁾Извор података: EU/Competition-State Aid-Scoreboard,2006.: (субвенције-50,29%, пореске олакшице и пореска изузећа-44,09%, повољни кредити-3,12, остали инструменти-2,50%)

-9.550 милиона динара за подстицање инвестиционих улагања у постојећа мала и средња предузећа и за отварање нових предузећа, за укупно 11.715 корисника;

- 145 милиона динара за подстицање извоза, за 18 корисника
- 6 милиона динара за обуку и оспособљавање радника, за 13 корисника
- 24 милиона динара за циљеве регионалног развоја, за 41 корисника.
- 45 милиона динара на основу Закона о пореском поступку и пореској администрацији (члан 114 - за три пореска обвезника опроштен је порески дуг по основу застарелости; члан 115. - отписан је порез посебном одлуком Владе за 13 предузећа која се продају у поступку приватизације, односно која су у поступку реструктурисања)

Као што показују наведени подаци, мере пореске политике и законски оквир који поједностављује и убрзава поступак регистрације и започињања пословне активности привредних субјеката, дале су позитивне резултате у развоју предузетништва и подстицања оснивања малих и средњих предузећа и приватних радњи (предузетника), које су за крајњи ефекат имале повећање запослености.

У делу Закона о порезу на добит предузећа („Службени гласник РС“, број 25/01, 80/02, 43/03 и 84/04), који третира пореске подстицаје, а ради остваривања циљева економске политике кроз стимулисање привредног раста, развоја малих предузећа, концесионих улагања, запошљавање радника и побољшања еколошке ситуације, обвезницима се пружају порески подстицаји кроз убрзану амортизацију, пореска ослобођења, пореске кредите и подстицаје код почетних улагања.

Поред мера економске политике, подршка предузетништву се реализује и знатно бољим законодавним оквиром и то применом: Закона о предузећима, Закона о привредним друштвима, Закона о регистрацији привредних субјеката, Закона о стечају, Закона о раду, као и низа других закона из области привредног права, који омогућавају лакше и брже процедуре регистрације, смањивање оснивачког улога и умањивање обавезног дела који се уплаћује приликом подношења захтева за регистрацију. Све наведене мере доприносе остварењу интегралне стратегије запошљавања и борбе против незапослености, као дела општих економских услова интеграције наше земље у Европску унију.

2.4.3. Повољни кредити

Повољни кредити су заступљени са 10,5 % у укупно додељеној државној помоћи. Износ државне помоћи, представља позитивни ефекат повољније каматне стопе по којима су кредити одобравани у односу на референтну каматну стопу на банкарском тржишту капитала, обрачунато применом прости линеарне методе за период кредитирања.

Укупан износ одобрених кредита износи 19.628 милиона динара, а позитивни ефекат повољније каматне стопе, односно износ додељене државне помоћи је 3.546 милиона динара.

Отписана потраживања по основу раније одобрених кредита у износу од 345 милиона динара у целости представљају износ додељене државне помоћи, па је укупна државна помоћ по основу кредитирања 3.891 милион динара.

Фонд за развој Републике Србије је одобравао краткорочне и дугорочне кредите¹⁾, а Фонд за развој АП Војводине само дугорочне кредите. Агенција за осигурање и финансирање извоза, одобравала је само краткорочне кредите.

Према подацима Фонда за развој Републике Србије, до 31.12.2006. године, пласирано је укупно 15.509 милиона динара кредита и то:

- краткорочни кредити у износу од 1.668 милион динара, по каматној стопи од 1% и 5 % и нето ефектом 105 милиона динара, од чега се 72 милиона динара односи на развој малих и средњих предузећа, а 33 милиона динара на санацију предузећа у тешкоћама
- дугорочни кредити у износу од 13.496 милиона динара, по каматним стопама од 1 до 3 %.

Укупни позитивни ефекти повољније каматне стопе, односно износ државне помоћи реализован кредитирањем преко Фонда за развој Републике Србије износи 3.137 милиона динара.

Фонд за развој АП Војводине одобрио је укупно 2.433 милиона динара дугорочних кредита, са просечном каматном стопом 3,5%, а позитивни нето ефекат, односно државна помоћ, износи 321 милион динара.

У 2006. години Агенција за осигурање и финансирање извоза одобрила је краткорочне кредите у укупном износу од 1.686 милиона динара (без сектора пољопривреде), по просечној каматној стопи од 6,33%, а ефекат повољније каматне стопе, односно износ државне помоћи је 86 милиона динара.

¹⁾ Према подацима Народне банке Србије просечна каматна стопа за краткорочне кредите које су одобравале пословне банке у 2006. години је 16,56 %, а за дугорочне 10,9 %.

3. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Успостављањем система контроле у области државне помоћи, што подразумева доношење Закона и подзаконских аката, створиће се правне и институционалне основе за убрзање реформи, даље вођење економске политике која гарантује макроекономску стабилност и јачање конкурентности привреде, усмеравање јавних средстава тамо где су најнеопходнија, са циљем остваривања одрживог економског развоја у целини, са посебним акцентом на регионалном развоју.

Попис државне помоћи је први значајан корак у успостављању правно-институционалног оквира за контролу државне помоћи. Извештавањем о категоријама, инструментима и износима додељене државне помоћи, обезбеђује се транспарентност система државне помоћи. Пуна транспарентност података о додељеној државној помоћи обезбедиће се тек доношењем Закона и подзаконских аката, односно када буде извршено усаглашавање свих постојећих мера државне помоћи са наведеним прописима и када нове мере буду претходно пријављиване телу надлежном за контролу државне помоћи, које ће Законом бити успостављено.

Обавеза извештавања о додељеној државној помоћи на свим нивоима власти у Републици Србији биће, такође прописана Законом, док ће подзаконским актом ближе бити уређена методологија израде и рокови за достављање података, у циљу прибављања свеобухватних и квалитетних података од давалаца државне помоћи.

У наредном периоду, треба наставити тенденцију значајног учешћа хоризонталне државне помоћи у укупно додељеној државној помоћи, као што су улагања у: мала и средња предузећа, иновације, истраживање и развој, запошљавање, обуку и усавршавање запослених, заштиту животне средине и слично. Ефекти оваквих улагања су вишеструки и знатно превазилазе могуће поремећаје конкуренције на тржишту.